

Kommissionen blev dette Udgangspunkt ikke fastholdt fra dansk Side. Under Bestræbelserne for at møde de islandske Ønsker omformedes det danske Tilbud, saaledes som det fremgaar af det Udkast til Lov, der blev fremsat i Kommissionen den 7. April 1908. Man gik ved dette Udkast bort fra at definere de særlige Anliggender og gik over til at fastslaa, hvilke Anliggender der var fælles for Danmark og Island. Utvivlsomt var dette Skridt et meget betydningsfuldt Skridt. Island var derved ikke mere en Landsdel med Særrettigheder, men det var et særskilt Land med fælles Anliggender med Danmark. Men udadtil søgte man i det nye Lovudkast at hævde Enheden. Ifølge Lovudkastets § 3 er følgende Sager fælles: Kongen, Rigets udenlandske Anliggender, Rigets Forsvarsvæsen til Lands og til Søs, derunder Hævdelsen af Rigets Undersaatters Fiskerirettigheder paa Søterritoriet, Rigets Forhold til Grønland og Kolonierne, Statsraadet, Indfødsret, Mønt og Maal, Statsgæld og Statsaktiver, Højesteret, Rigets Flag og Vaaben. Om andre Anliggender, som er af fælles Betydning, altsaa i det indbyrdes indenrigske Forhold mellem de to Lande, hedder det, at de ordnes af Rigets almindelige og Islands særlige Lovgivningsmagt i Forening. Endvidere hedder det i § 4, at Statsmagten over disse fælles Anliggender udøves ogsaa paa Islands Vegne af de danske Myndigheder. Man gik imidlertid fra de danske Kommissionsmedlemmers Side endnu et Skridt videre i et Udkast af 14. April, men heller ikke dette førte til Enighed med Islænderne, og man gik da til sidst med til Udkastet af 30. April, det, som indstilledes til Altingets og Rigsdagens Vedtagelse.

Sammenligner man nu det danske Tilbud, som indeholdes i Udkastet af 7. April, med Kompromisforslaget, hvortil 6 af de 7 islandske Medlemmer havde sluttet sig, saa er Hovedforskellene følgende: Hvor Fællesanliggender var nævnte, omtales de ikke mere som Rigets Anliggender. Det hedder ikke mere „Rigets udenrigske Anliggender“, men „De udenrigske Anliggender“, ikke mere „Rigets Forsvarsvæsen“, men „Forsvarsvæsenet“. Samtidig er Bestemmelsen om Rigets Forhold til Kolonierne og Grønland udgaaet; endvidere er udgaaet Bestemmelsen om Statsraadet som fælles, og endelig er „Rigets Flag og Vaaben“ ændret til „Handelsflaget udadtil“.

Hvis man sammenholder disse Ændringer med den Ejendommelighed, at det i § 1 i den danske Tekst hedder, at Island

sammen med Danmark danner „en Statsforbindelse, det samlede danske Rige“, men i den islandske Tekst, at Danmark og Island er en Forbindelse af Riger, som kaldes „Danekongens Vælde“, saa ses det af alle disse Ting tydeligt, at man fra islandsk Side herigennem har ønsket videst muligt at fremstille Danmark og Island som to Riger, to Stater i Statsforbindelse, ikke som eet Rige. Ganske vist siges det i Kommissionsbetænkningen, at den Forskel, som jeg nys omtalte findes mellem de to Tekster, ophæves ved en Erkendelse fra islandsk Side af, at den danske Tekst er den rette; men det er jo mærkeligt, at man ikke har foretrukket eller er gaaet ind paa at ændre den islandske Tekst saaledes, at den ogsaa sprogligt dækkede den danske.

De her anførte Ændringer er imidlertid ikke de eneste, thi desuden er i Kompromisforslaget Højesteret kun opretholdt som Fællesanliggende, saa længe indtil den islandske Lovgivningsmagt maatte foretrække selv at oprette en øverste Domstol for islandske Sager paa Island. Dertil kommer, at Kompromisforslaget indeholder en Revisionsparagraf, som tillader hver af Parterne efter 25 Aars Forløb at forlange en Revision efter visse Regler. Revisionen skal kun omfatte Fællesskabet med Hensyn til Fiskeriinspektionen, Indfødsretten, Møntvæsenet, Højesteret og Handelsflaget, saa at Fællesskabet paa disse Punkter vil kunne kræves hævet af den ene Part alene.

At man her fra dansk Side havde strakt sig meget vidt og var gaaet med til et Kompromis, som gik langt ud over, hvad man i Almindelighed havde tænkt sig, og som derfor ogsaa kom som en betydelig Overraskelse for den danske Offentlighed, det vil alle let erindre. Det hedder da ogsaa i den Anledning i Bemærkningerne til Lovforslaget fra dansk Side, at de danske Medlemmer ønsker at udtale, at det Skridt, som man her er gaaet med til, ikke er „grundet i nogen Anerkendelse fra dansk Side af de fra islandsk Side opstillede historiske og statsretlige Betragtninger, men alene i det levende Ønske om at imødekomme det islandske Folks Krav om national og politisk Selvstændighed og for ved dette Vidnesbyrd om det danske Folks Respekt for Nationalitetens Krav at fjerne enhver Frygt paa Island for, at der fra dansk Side skulde næres noget Ønske om direkte eller indirekte at paatvinge Island noget Formynderskab.“ Heller ikke kan der være nogen Tvivl om, at naar man fra dansk Side gik med til dette Kompromisforslag, var det i Forventning om, at man ved at